

Ekerö kommun
bounamnden@ekero.se

Beslut för fritidshem

i Ekerö kommun

Tillsyn av fritidshem i Ekerö kommun

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ekerö kommun under Hösten 2014.

Ekerö kommun besöktes av Skolinspektionen den 16 september 2014.

Fakta om fritidshemmen i Ekerö kommun

I Ekerö kommun erbjuds fritidshem i anslutning till de 12 kommunala grundskolorna. Vid kommunens grundsärskola finns också ett fritidshem. Ett fritidshem bedrivs som ett föräldrakooperativ. Dessutom finns åtta verksamheter med pedagogisk omsorg i enskild regi. För elever i årskurserna 4 – 6 erbjuder Ekerö kommun öppen fritidsverksamhet i form av så kallad fritidsklubb. Enligt uppgift från kommunen finns vid tiden för tillsynen 1372 elever inskrivna i de kommunala fritidshemmen. I öppen fritidshemsverksamhet finns 601 elever.

All fritidshemsverksamhet i Ekerö kommun bedrivs i nära anslutning till eller i skolans lokaler och det finns en nära samverkan mellan skola och fritidshem genom att fritidshemmens pedagogiska personal också arbetar med eleverna under skoltid.

Av Skolverkets nationella statistik för 2013 framgår att andelen årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning var 26 procent. Motsvarande siffra för samtliga kommuner i riket var 53 procent. Andelen inskrivna elever per anställd var samma år 10,2. Detta kan jämföras med 12,9 procent för samtliga kommuner. Antalet inskrivna elever per avdelning var, enligt nationell statistik, 45,4 procent jämfört med 40,4 procent för samtliga kommuner.

Barn och utbildningsnämnden är ansvarig politisk nämnd för fritidshemmen i Ekerö. Nämnden är en del av en så kallad beställar- och utförarorganisation. Det innebär att produktionsledningen i kommunstyrelsen har ansvaret för själva driften av fritidshemmens verksamheter. Nämnden beställer vad de vill ha utfört och produktionsledningen ansvarar för att det genomförs. Rektorerna vid respektive skola ansvarar för fritidshemmens verksamhet. Vid vissa grundskolor är ansvaret för den dagliga verksamheten vid fritidshemmen delegerat till biträdande rektor eller en pedagog som ansvarar för verksamheten. Nämndkontoret utövar tillsyn av fristående fritidshem.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att Ekerö kommun inte prioriterar fritidshemmens verksamhet i tillräckligt hög grad och att det finns stora skillnader mellan kommunens fritidshem. Av Skolinspektionens intervjuer framkommer att förutsättningarna för de olika fritidshemmen ser olika ut vad gäller lokaler, vistelsemiljö, gruppens storlek och sammansättning, anpassningar samt personalens utbildning och planeringstid.

Skolinspektionen bedömer att det största utvecklingsområdet när det gäller fritidshemmens verksamhet är att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på enhets- och huvudmannanivå. Kommunen saknar en samlad bild av i vilken utsträckning fritidshemmen uppfyller de mål som finns för utbildningen i skollag, läroplan och andra föreskrifter. Därmed saknar Ekerö kommun relevant kunskap om verksamheten i fritidshemmen för att kunna vidta åtgärder vid konstaterade brister.

Även elevgruppens storlek och sammansättning i relation till personaltäthet och lokaler behöver följas upp. Vid några fritidshem är elevgrupperna så stora i förhållande till lokalerna och till antalet pedagoger att syftet med utbildningen inte alltid kan uppnås. Eftersom kommunen inte följer upp och utvärderar elevgruppernas storlek och sammansättning medför detta, enligt Skolinspektionens bedömning, att kommunen får svårigheter att avgöra vilka effekter detta har för verksamheternas möjlighet att fullgöra det pedagogiska uppdraget.

Tillsynen visar att rektorerna tar ansvar som pedagogiska ledare och på alla fritidshem finns någon som har ett utpekat ansvar för fritidshemsverksamheten. Det framkommer i intervjuer att verksamheten erbjuder aktiviteter som är kopplade till målen för fritidshemmen och att det pågår ett utvecklingsarbete som utgår från Skolverkets nya allmänna råd för fritidshemmet. Dock uppger både rektorer och personal att den låga andelen fritidspedagoger, eller annan högskoleutbildad personal, försvårar arbetet med att se till att verksamheten planeras och utgår från uppdraget så som det är formulerat i läroplanen. Fyra av kommunens tolv fritidshem har på eget initiativ startat ett nätverk där de bland annat har börjat med pedagogisk planering utifrån en gemensam mall. Alla fritidshem är dock inte med i detta nätverk och det finns inget uppdrag från nämnden eller produktionsledningen att särskilt utveckla kvaliteten i fritidshemmen.

Utredningen visar i intervjuer med rektorer, personal och vårdnadshavare att det pågår ett aktivt arbete med värdegrundsfrågor. Några exempel på detta är arbete med livskunskap, fadderverksamhet, rastkompis och samtal om hur man är en bra kompis. Personalen är mån om att ingen elev ska känna sig utan-

för. De pratar kontinuerligt om likabehandling samt hanterar konflikter och kränkningar direkt när de uppstår. Däremot har inte alla fritidshem en plan mot kränkande behandling som utgår från fritidshemmens behov och verksamhet, som är upprättade enligt författningarnas krav. Dessutom saknas en samsyn när det gäller vad en kränkning är och när de ska anmälas till rektor för att rektor i sin tur ska kunna anmäla kränkningar till huvudmannen.

Elevinflytande förekommer på samtliga fritidshem genom exempelvis fritidsmöten och fritidsråd. På några fritidshem får eleverna önska aktiviteter som personalen har planerat och på andra fritidshem får eleverna föreslå aktiviteter som personalen har som utgångspunkt när de planerar veckans aktiviteter.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ekerö kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 12 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Erbjud eleverna en hälsosam vistelsemiljö som stödjer deras lärande.
- Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Se till att fritidshemmen har en plan mot kränkande behandling som utgår från fritidshemmens behov och verksamhet enligt författningarnas krav.

Motivering

En hälsosam vistelsemiljö

Enligt skollagen ska fritidshemmet stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Vidare ska huvudmannen se till att eleverna erbjuds en god miljö.

I Skolverkets allmänna råd för fritidshem (SKOLFS 2014:39) anges att huvudmannen och rektorn bör se till att eleverna har tillgång till säkra, hälsosamma och ändamålsenliga lokaler som möjliggör en varierad pedagogisk verksamhet samt stödjer elevernas lärande och utveckling såväl enskilt som i grupp.

Tillsynen visar att det finns brister i elevernas vistelsemiljö på vissa fritidshem i Ekerö kommun. Några fritidshem har egna lokaler för verksamheten. I de flesta fall delar dock fritidshemmen både lokaler och utemiljön med skolan, vilket gör det svårt att nyttja dessa lokaler. Till exempel anger fritidspersonalen i intervjuer att i de skolor som har verksamhet till årskurs 9 pågår undervisning sent på eftermiddagen vilket hindrar att fritidshemmet kan utnyttja skolans lokaler. Det finns en tydlig samstämmighet i intervjuer med rektorer, personal och vårdnadshavare att fritidshemmens vistelsemiljö brister i förhållande till elevgruppens storlek och elevernas behov

Vid några fritidshem är grupperna så stora i förhållande till lokalerna och till antalet pedagoger att utbildningens syfte inte alltid kan uppfyllas. Rektorer och personal uppger i intervjuer att lokalerna är små, trånga samt att hallar, personalrum och korridorer måste användas för fritidshemsverksamheten. Personalen uppger att den bristfälliga vistelsemiljön leder till konflikter, hög ljudnivå, och brist på uppsikt då det inte finns tillräckligt med personal som kan vistas i alla rum. Ibland kan personalen inte genomföra vissa aktiviteter på grund av begränsningar i lokalerna. Lokalerna har i vissa fall lett till att personalen får svårigheter med uppsikt över barnen och att eleverna har begränsade möjligheter att välja aktiviteter. Ett exempel på detta är att personalen på vissa fritidshem vissa dagar måste låta en elevgrupp vara ute på grund av platsbrist inomhus. Enligt intervju med representanter för barn- och utbildningsnämnden pågår diskussioner om lokaler, renoveringar och ombyggnad för att kunna bedriva en god pedagogisk verksamhet.

Anmäla kränkningar till rektorn och huvudmannen

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Tillsynen visar att det finns rutiner för när kränkningar ska rapporteras till rektorn men att dessa rutiner inte alltid följs och att alla kränkningar följaktligen inte rapporteras till rektorn. Personalen uppger i intervjuer att de omgående utreder och vidtar åtgärder för de konflikter och kränkningar som uppstår. Alla kränkningar rapporteras dock inte till rektorn. Om det exempelvis finns en känd problematik kring en elev anmäls inte allt, då personalen uppger att det skulle bli så många anmälningar.

I intervjun med rektorer framkommer att de inte har mottagit några anmälningar om kränkande behandling av elever på fritidshemmen och därmed inte har kunnat rapportera till huvudmannen. Anledningen till detta, uppger några rektorer, är att rutinen är ny i kommunen och inte har implementerats på fritidshemmen. Det framkommer också i intervjuer med rektorer och personal vid fritidshemmen att det finns en osäkerhet kring hur man tolkar definitionen av begreppet kränkning. Att skapa samsyn kring hur kränkning ska definieras är ett utvecklingsområde som också bekräftas i intervjun med ansvarig chef för nämndkontoret.

Planen mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållandena i varje enskild verksamhet.

Tillsynen visar att det finns brister i fritidshemmens planer mot kränkande behandling. Skolinspektionen har tagit del av planer mot kränkande behandling från år 2014 för samtliga fritidshem i kommunen. Planerna, som i vissa fall är egna dokument för fritidshemmet och i andra fall gemensamma med den angränsande grundskolans plan, innehåller flera delar av det som skollagen kräver. I de flesta planerna kan man dock inte utläsa vilka åtgärder som avser vilken verksamhet. Endast Stenhamraskolans fritidshems plan uppfyller författningarnas krav. I Munsös fritidshems plan mot kränkande behandling saknas en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts samt en redogörelse för årets åtgärder som avses påbörjas eller genomföras. I övriga planer, som omfattar både grundskolan och fritidshemmet, framgår det i några planer tydligt vilka åtgärder som avses vidtas för fritidshemmen utifrån en kartläggning av fritidshemmens behov, men i de flesta saknas detta.

I intervjuer med rektorer, personal och vårdnadshavare framkommer att personalen arbetar aktivt med främjande, förebyggande och åtgärdande arbete mot kränkande behandling. Kartläggningar har genomförts på alla fritidshem, men ibland har kartläggningen varit gemensam för skola och fritidshem så att fritidshemmens specifika behov inte har klarlagts och inte heller syns i planerna.

I vissa fall är åtgärderna generella och utgår inte från kartläggningen. Till exempel, i en av planerna framkommer att många vikarier skapar osäkerhet i barngruppen och att *"det finns orosmoment i flera av barngrupperna som gör det svårt att skapa trygghet"*. Dock finns inte några åtgärder för att komma tillrätta med bristen i verksamheten angiven i planen. I intervjuer med rektorer framkommer en osäkerhet kring att planerna ska innehålla de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling för fritidshemmens specifika förhållanden.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i fritidshemmens arbete med trygghet och studiero. Fritidshemmen uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

6 kap. 8 och 10 §§, 14 kap. 2 och 9 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen vid fritidshemmen

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen vid fritidshemmen.

- Bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Detta arbete ska dokumenteras.
- Rektorerna tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå som innefattar planering, uppföljning och utveckling av utbildningen samt att detta arbete dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras även på skolenhetsnivå. Rektor ansvarar för att kvalitetsarbetet på enhetsnivå genomförs. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning av verksamheten kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen, enligt skollagen, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Det förutsätter att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Tillsynen visar att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå och enhetsnivå för kommunens fritidshem. Det varierar mellan fritidshemmen huruvida rektorerna följer upp, analyserar och identifierar prioriterade utvecklingsområden inom fritidshemsverksamheten. Både rektorer och pedagogisk personal på fritidshemmen anser att fritidshemsverksamheten är en åsidosatt verksamhet.

Tillsynen visar vidare att det saknas en samlad bild av fritidshemsverksamheten på kommunnivå. Enligt den verksamhetsredogörelse som chefen för nämndkontoret har skickat in till Skolinspektionen inför tillsynen av fritidshemmen framgår att varje fritidshem har specifika mål och att fritidshemmens verksamhet utvärderas varje termin. Vidare uppges att fritidshemmens systematiska kvalitetsarbete är en del av grundskolornas kvalitetsarbete. I intervjuer med rektorer och personal framkommer att fritidshemmen följer upp verksamheten på enhetsnivå där kommunens brukarundersökning är ett verktyg för att identifiera vilka områden som föräldrarna anser behöver utvecklas. Dock görs inte någon uppföljning på kommunnivå, varken av barngruppernas storlek och sammansättning eller av andra delar av fritidshemmens uppdrag. Skolinspektionen har tagit del av skolenheternas dokumenterade systematiska kvalitetsarbete. Det varierar mellan fritidshemmen i vilken mån fritidshemmens verksamhet följs upp och hur den är synliggjord. I några få enheters dokument för kvalitetsarbetet finns uppföljning av exempelvis fritidshemmets arbete med kunskaper, inflytande och trygghet men i de flesta saknas helt en samlad bild av fritidshemsverksamheten i förhållande till de nationella målen. I de kommunintervjuer med ansvariga tjänstemän och politiker som Skolinspektionen genomfört bekräftas att det systematiska kvalitetsarbetet för fritidshemmen är ett utvecklingsområde.

Vidare kan Skolinspektionen konstatera att det saknas dokumenterad analys av fritidshemmens kvalitetsarbete på kommunnivå. Detta bekräftas i intervjuer med kommunens tjänstemän och politiker. Av dokumentstudier framgår att det varierar huruvida analysen av fritidshemsverksamheten synliggörs i det systematiska kvalitetsarbetet på enhetsnivå. Däremot framkommer i intervjuer med rektorer att analyser av fritidshemsverksamheten görs och att det går till på samma sätt som för skolan i övrigt. Enligt skolbesluten för respektive skola varierar det mellan olika grundskolor i Ekerö kommun huruvida kvalitetsarbetet följer det som anges i författningarna.

I intervjuer med företrädare för kommunen uppges att det på kommunnivå inte finns några specifika åtgärder för att utveckla fritidshemmens måluppfyllelse i relation till de nationella målen. Det pågår dock ett utvecklingsarbete mellan fyra av kommunens fritidshem för att utveckla verksamheten utifrån

läroplanen genom att bland annat göra pedagogiska planeringar. Vidare framkommer i intervjuer med rektorer och pedagogisk personal att det genomförs kompetensutvecklingsinsatser för personalen i fritidshemmen utifrån Skolverkets allmänna råd för fritidshem.

I de kvalitetsdokument som Skolinspektionen tagit del av från respektive fritidshem varierar det om det finns åtgärder beskrivna utifrån konstaterade utvecklingsbehov. I några dokument saknas åtgärder, i andra finns åtgärder beskrivna men det är i de flesta fall otydligt hur åtgärderna hänger ihop med en kartläggning av identifierade behov i förhållande till de mål som finns för fritidshemmen.

På kommunnivå saknas dokumenterade beskrivningar, analyser och bedömningar av i vilken mån de nationella målen förverkligats och vilka utvecklingsinsatser som behövs inom kommunens fritidshem. På enhetsnivå finns fritidshemmens kvalitetsarbete dokumenterat på olika sätt i det som fritidshemmen har benämnt kvalitetsdokument, verksamhetsplaner, arbetsplaner och utvärdering. De brister som framkommit under intervjuer med rektorer, personal och vårdnadshavare, vad gäller exempelvis elevgruppens storlek och sammansättning, personalens utbildning samt lokaler är inte tillräckligt tydligt synliggjort i respektive enhets dokumentation av kvalitetsarbetet. Likaså saknas en koppling till de mål som gäller fritidshemmens specifika uppdrag. Det blir därmed svårt för huvudmannen att få en bild av huruvida resultaten i förhållande till de nationella målen är uppfyllda och vilka åtgärder som behöver vidtas i syfte att få en likvärdig och kvalitativ verksamhet i kommunens fritidshem.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i Ekerö kommuns kvalitetsarbete vad gäller fritidshemmen. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 3-7 §§ skollagen

Personalkompetens

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Personalen vid samtliga fritidshem ska ha sådan utbildning och erfarenhet för de uppgifter de ska bedriva så att elevernas utveckling och lärande främjas.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmännen för undervisning använda lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som lära- ren eller förskolläraren ska bedriva. Utöver lärare eller förskollärare får det i undervisningen i fritidshemmet finnas annan personal med sådan utbildning och erfarenhet så att elevernas utveckling och lärande främjas.

Enligt Skolverkets allmänna råd för fritidshem (SKOLFS 2014:39) är det huvudmannens ansvar att se till att det finns lärare eller fritidspedagoger i fritidshem i sådan omfattning att de kan bedriva och ansvara för undervisningen i fritidshemmet. Vidare framgår att personalens utbildning och kompetens är avgörande för kvaliteten i fritidshemmet. En god kvalitet förutsätter att det finns lärare i fritidshem och fritidspedagoger som kan leda och utveckla arbetet i enlighet med läroplanen samt omsätta kunskaper om aktuell forskning i den praktiska verksamheten.

Enligt Skolverkets nationella statistik för Ekerö kommun från 2013 var andelen årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning i fritidshemmen 26 procent. Motsvarande siffra för samtliga kommuner i riket var 53 procent. Av den verksamhetsredogörelse som chefen för nämndkontoret har inkommit med till Skolinspektionen och av intervjuer med rektorer och personal för fritidshemmen framkommer att bristen på fritidspedagoger, eller annan högskoleutbildad personal med motsvarande utbildning, är stor i Ekerö kommun och att tillgången är begränsad.

Av samma verksamhetsredogörelse framgår att personalen på fritidshemmen får viss kompetensutveckling, exempelvis att arbeta med Skolverkets allmänna råd för fritidshem och att delta i det nätverk som fyra av kommunens tolv fritidshem har startat. Enligt rektorer och pedagogisk personal har några specifika insatser för att höja andelen högskoleutbildad personal inom fritidshemmen inte genomförts från kommunens sida. Kommunen har kartlagt personalens kompetens avseende skolan, men fritidshemmens personal har inte varit en del av denna kartläggning. Det framkommer i intervjuer med rektorer, att utvecklingsarbetet i fritidshemmen hämmas av bristen på utbildad personal och svå-

righeter för personal att delta i nätverksträffar då kommunen inte kompenserar för att anlita vikarier. Bristen på personal med högskoleutbildning leder, enligt intervjuad personal och rektorer, till att uppdraget med att genomföra en pedagogiskt planerad verksamhet samt utveckla fritidshemmens kvalitet och därmed elevens lärande begränsas.

Det framkommer avslutningsvis i intervjuer med personalen att elevassistenter inte har tillräcklig kompetens för det arbete de ska utföra samt att detta får negativa konsekvenser både för eleven ifråga och för övrig personal som måste handleda elevassistenterna.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister vad gäller personalens utbildning i Ekerö kommun. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 13-14 §§ skollagen

Gruppsammansättningens lämplighet

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Gruppsammansättningens lämplighet.

- Följa upp och utvärdera elevgruppernas sammansättning och storlek så att omsorgen och det pedagogiska uppdraget kan tillgodoses i kommunens fritidshem.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek.

Tillsynen visar att huvudmannen inte följer upp och utvärderar elevgruppernas sammansättning och storlek i fritidshemmen.

Av den senaste nationella statistiken i SIRIS (år 2013) framgår att antalet inskrivna elever per anställd i kommunal regi är 10,2 vilket är lägre än motsvarande värde för samtliga kommuner i riket (12,9). Antalet inskrivna elever per avdelning i kommunal regi uppgår dock till 45,4 vilket är fler än motsvarande siffra för samtliga kommuner (40,4 elever per avdelning).

I den verksamhetsredogörelse som chefen för nämndkontoret skickat in till Skolinspektionen inför tillsynen anges att rektorerna för fritidshemmen tar ansvar för elevgruppens sammansättning och storlek inför varje läsår och att

"uppföljning/utvärdering sker genom observationer och underlag från kundundersökningar följs upp och analyseras i skolans kvalitetsdokument. Det stäms av i dialog med nämndkontor och med produktionsledningen."

I intervjuer med rektorer som har ansvar för fritidshem framkommer dock att nämndkontoret inte har efterfrågat några analyser av elevgruppernas storlek och sammansättning. Vidare uppger rektorerna att barngruppens storlek i fritidshemmen aldrig har diskuterats med produktionsledningen. Rektorerna uppger också att någon fråga om elevgruppens sammansättning eller storlek inte finns med i kommunens brukarundersökning. Detta bekräftas av kommunens utvecklingsledare som uppger att det inte finns någon dokumenterad utvärdering eller analys av elevgruppernas storlek och sammansättning på huvudmannanivå.

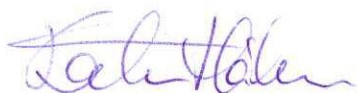
Rektorer, personal och vårdnadshavare från de olika fritidshemmen beskriver i intervjuer en stor variation av gruppernas storlek, vilket i vissa fall utgör en svårighet i relation till personaltäthet och lokaler. Skolinspektionen vill framhålla att detta är särskilt angeläget eftersom det även finns brister i den miljö som kommunen erbjuder på sina fritidshem.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i att följa upp och utvärdera elevgruppens sammansättning och storlek. Fritidshemmen uppfyller därmed inte verksamhetens krav och Ekerö kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

14 kap. 9 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Katarina Håkansson
Beslutsfattare

Pia Dannqvist
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under en eller flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsformer Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.